

Talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023 - 2025 laadintaohjeet

1.2 Yleistä

Kuntalain 110 §:ssä säädetään talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisesta.

Talousarviorakenteen käyttötalousosassa on toimielimiä alempana tulosalueet, joille valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet ja myöntää määrärahat. Sitovuustasona valtuustoon nähden ovat toimielimen tulot ja menot, mikä on otettava huomioon toiminnan ja kustannusten seurannassa ja mahdollisissa esityksissä talousarvion tarkentamiseksi. Toimielimen sisällä tulosalueiden määrärahoja voidaan tarvittaessa siirtää ao. lautakunnan päätöksellä.

Talousarvioesitykset laaditaan kustannuspaikoittain ja tileittäin. Taloussuunnitelmaehdotus 2023 - 2025, josta ensimmäinen vuosi muodostaa talousarvioesityksen, valmistellaan jäljempänä selostettavalla tavalla.

1.3 Laadintaprosessi

Lautakunnissa käsitellään talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023 - 2025 tätä laadintaohjetta noudattaen 14.10.2022 mennessä. Tällöin myös luvut tulee olla tallennettuna Forecastiin. Tarvittaessa valmisteluun liittyviä teknisiä ohjeita antavat hallintojohtaja ja taloussihteeri.

Lautakuntien ehdotusta talousarvioksi käsitellään kunnanjohtajan ohjauksella tavalla johtoryhmän kokouksessa 19.10., jonka pohjalta 31.10. käsitellään kunnanhallituksen kokouksessa talousarviosta syntyneitä kokonaisuuksia ja tehdään kunnanvaltuustolle ehdotus vuoden 2023 kiinteistöveroista (kuntaveroa ei voida vuodelle 2023 muuttaa).

Kunnanhallitus tekee valtuustolle tasapainotetun ehdotuksen taloussuunnitelmaksi siten, että vuoden 2023 talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2023 - 2025 voidaan käsitellä kunnanvaltuustossa joulukuussa. Tavoitteena suunnittelussa on kuntatalouden tasapainottaminen.

Valmistelussa otetaan huomioon viimeisin arvio kuntaveron tuotosta sekä valtionosuusjärjestelmässä mahdollisesti tapahtuvat muutokset.

Talousarvio ja taloussuunnitelma kootaan yhdeksi asiakirjaksi.

1.4 Suunnitteluperusteet

Talousarvion taloussuunnitelman pohjana on joulukuussa 2022 kunnanvaltuuston hyväksymä talousarvio ja –suunnitelma. Lautakunnat ja hallitus käsittelevät suunnittelun yhteydessä vuoden 2022 toteumaa pyrkien toteuttamaan tälle vuodelle asetetut sitovat tavoitteet 31.12.2022 mennessä. Lautakuntien arviot vuoden 2022 toteumasta ml. ehdotukset talousarvion 2022 tarkistamiseksi tulee olla käytettävissä kunnanhallituksessa 31.10.

Käyttöomaisuuden poistoja ei sisällytetä suunnitelmaesityksiin. Poistot tallennetaan keskitetysti hallinnon toimesta. Palkkausmenojen nousuksi vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna hyväksytään 3 %. Muiden toimintamenojen nousun tulee olla perusteltua ja liittyä yleiseen kustannuskehitykseen. Kunnan toimialat ottavat huomioon yleisen kustannuskehityksen palveluidensa hinnoittelussa (esim. vuokra-asunnot, vesi- huolto, ruokahuolto jne.).

Ohjeita lautakuntien valmisteluun:

Lautakunnat käsittelevät valmistelun yhteydessä toimialan henkilöstösuunnitelman 19.8.2021 käyttöön otetun hallintosäännön mukaisesti. Lähtökohtaisesti luontaisen poistuman (eläköityminen) korvaaminen edellyttää aina perusteltua tarvetta ja kriittistä tarkastelua olemassa olevan henkilöstön osaamisen hyödyntämiseksi. Erityisesti teknisellä toimialalla on otettava huomioon ruokahuollon vaatimat järjestelyt Eksoten ruokahuollon poistuessa kunnan vastuulta.

Sivistyslautakunta arvioi valmistelussaan syntyvyyttä 2023-2031 ja varhaiskasvatuksen sekä koulun volyymeja kyseisellä ajanjaksolla ottaen huomioon henkilöstötarpeet mahdollisuuksien mukaan ennakoiden lapsimäärän vähentymisen sekä henkilöstön että tilatarpeen osalta.

Teknisen lautakunnan on käsittelyssä otettava huomioon investointi- ja kunnossapitotarpeet mahdollisimman kattavasti ja otettava kantaa myös kiinteistöjen ja vuokra-asuntojen käyttöasteen nostamiseen joko tilojen määrää vähentämällä tai tiloille uusia käyttötarkoituksia esittämällä.

1.5 Laskentaperusteet:

- 1) Palkat
  - korotus vuonna 2023 3,0 % tämän vuoden toteutumasta
    - laskentaohje: (toteuma 31.8.2022 + (1 kk:n toteuma, syyskuu * 4)) * 1,03
  - palkkoihin lasketaan kaikki ennakonpidätyksen alaiset palkat
  - kokouspalkkiot hallintosäännön 19.8.2021 mukaan
  - henkilöstömuutokset tulee huomioida TA 2023 henkilöstösuunnitelman mukaisesti
  - laskelmassa otetaan huomioon 2 % korotukset myös vuosina 2024 - 2025
- 2) Henkilöstön terveydenhuolto
  - määrärahat varataan keskitetysti henkilöstöhallintoon
- 3) Työsuojeluasiat
  - kartoituksen ja työpaikkojen työsuojelutarkastuksissa edellytetyt toimenpiteet huomioitava määrärahoja varattaessa
- 4) Kiinteistöt
  - kiinteistöjen kunnossapidon määrärahat varataan teknisen toimialan talousarvioon
  - hallintokunnat varaavat määrärahat vuokriin ja sähkөөn
- 5) Muu omaisuus
  - tarpeettomista kiinteistöistä (osakkeista) luovutaan joko myymällä, vuokraamalla tai purkamalla ne
  - kunnan hallinnassa olevien vuokrahuoneistojen täyttöaste nostetaan 95 % myymällä kunnan omistamia osakkeita

1.6 Suunnittelulomakkeet

Suunnitelman tekstiosa laaditaan tulosalueittain yhtenäisille lomakkeille, joissa kerrotaan toiminta-ajatus, toiminnan tarkoitus, nykytilan kuvaus, toiminnalliset muutokset (toimintaympäristön muutoksista ja strategioista johtuvat) ja toiminnan painopistealueet sekä mahdollisimman hyvin mitattavissa olevat toiminnalliset tavoitteet, toiminnan tunnusluvut, mahdollinen hankesuunnitelma ja talousluvut.

Tulosalueiden lomakkeet löytyvät yhteisistä: **G:\Parikkala\Toimialat_JHallinto\Talous\Ta_tp_valmistelu\talousarvio_2023_tulosalueet**

Taloussuunnitelmat laaditaan toimintatuotot-toimintakulut-toimintakate - jaottelun mukaisesti. Vertailutietoina käytetään edellistä tilinpäätöstä ja kuluvan vuoden muutettua talousarviota. Sanallisia tavoitteita ja toiminnan tunnuslukuja tulee edelleen kehittää ja mitattavuutta parantaa.

1.7 Taloussuunnitelman lukujen tallennus Forecastiin

Suunnitellusta toiminnasta aiheutuvat käyttömenot ja -tulot kolmevuotiskaksolla.

Luvut tallennetaan taloussuunnitteluohjelmaan kustannuspaikoittain ja tileittäin 10 euron tarkkuudella.

1.8 Suunnitelman rakenne

Yleinen osa

- Yleisen taloudellisen tilanteen kuvaus
- Organisaatorakenne
- Strategia
- Konsernin kuvaus

Käyttötalousosa - talousarvio- ja -suunnitelmaesitys

- koko kunnan tuloslaskelma vuosiksi 2023 - 2025
- toimialojen talousarviot ja -suunnitelmat tulosalueittain
  - toiminta-ajatus / toiminnan tarkoitus
  - nykytilan kuvaus
  - toiminnalliset muutokset
  - toiminnan painopistealueet 2023 - 2025
  - sitovat toiminnalliset tavoitteet v. 2023, enintään kolme / tulosalue
  - Talous: toimintatulot, -menot ja -kate
- Käyttötalouden yhdistelmä ja perustelut

Tuloslaskelmaosa

- luvut ja perustelut

Vesihuoltolaitoksen talousarvio ja -suunnitelma

- toiminta-ajatus / toiminnan tarkoitus
- nykytilan kuvaus
- toiminnalliset muutokset
- toiminnan painopistealueet 2023 - 2025
- sitovat toiminnalliset tavoitteet v. 2023, enintään kolme
- Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

Investointiosa - hankkeet

- investointimenot ja -tulot toimialoittain (investointiosa- taulukko)
- perustelut
- talonrakennuksen, julkisen käyttöomaisuuden ja liikelaitosten poistonalaisen uudisrakennusten ja peruskorjausten sekä irtaimiston raja on 10 000 €, pienemmät hankkeet budjetoidaan käyttötalouteen
- investointiosan laatiminen käynnistyy ensimmäisenä, erillisenä prosessina
  1. teknisen toimialan alustava esitys, johon muiden lautakuntien tulee toimittaa omat hankkeensa
  2. käsittely johtoryhmässä ja erillisenä kokonaisuutena kunnanhallituksessa

Rahoitusosa

- Rahoituslaskelma ja perustelut

Henkilöstösuunnitelma

Ympäristöä säästävät toimenpiteet

1.9 Raami

	Toimintakate / raami	
Vaalit	-10 000	
Tarkastustoimi	-18 000	
Keskushallinto ja tukipalvelut	-1 000 000	
Sivistystoimi	-7 100 000	
Elinkeinotoimi	-350 000	
Tekninen toimi	-650 000	
Toimintakate	-9 128 000	
Verotulot	9 551 000	(KL arvio 8/2022)
Valtionosuudet	1 838 000	(KL arvio 2.8.2022)
Rahoitustuotot ja -kulut	0	
Vuosikate	2 261 000	
Suunnitelmanmukaiset poistot	-2 250 000	
Tilikauden tulos	11 000	

Verotulot ja valtionosuudet perustuvat Kuntaliiton viimeisimpiin ennusteisiin ja tarkentuvat myöhemmin.

Poistojen määrä edellyttää, että kunnanhallitus päättää Kirjolan koulun ja Käskynkän investointien poistoajaksi 30 vuotta. Oletuksena on, että Kirjolan koulu on valmis 31.5.2023 (poisto 7 kk vuonna 2023) ja Käskynkää 30.11.2023 (poisto 1 kk vuonna 2023).